

Toolkit Preventie in de wijk – Samen werken aan gezondheid en welzijn voor inwoners	
DOEL	<ul style="list-style-type: none"> • Doel is gezondheidsbevordering of –bescherming van inwoners in wijken • De aanpak is gericht op een of meerdere factoren van gezondheid in onderlinge samenhang • Samenwerkingsverbanden tussen gemeentelijke sectoren, lokale partners en inwoners • Het gebruik van erkende interventies die passen binnen een bredere beleidsstrategie en –context
VISUALISATIE	<p>The visualization consists of three horizontal process flows, each with a colored header box, a central text box, and a final goal box.</p> <ul style="list-style-type: none"> Wijktypen (Orange): Header: <i>Wijktypen</i>; Central: Overzicht van negen wijktypen met een beschrijving van de meest opvallende wijkkenmerken en daaraan gekoppeld preventiethema's; Goal: <i>Doel: kenmerken en thema's identificeren</i> Datawijzer (Green): Header: <i>Datawijzer</i>; Central: Overzicht van een integrale indicatorenset waarvoor cijfers op wijkniveau beschikbaar zijn uit landelijke bronnen; Goal: <i>Doel: thema's en aanpak duiden</i> Preventiewijzer (Blue): Header: <i>Preventiewijzer</i>; Central: Overzicht van preventiethema's met een mix aan (erkende) interventies, gericht op zowel individu als omgeving; Goal: <i>Doel: integrale aanpak samenstellen</i>
BESCHRIJVING METHODE	<p>Het RIVM heeft een toolkit ontwikkeld die gemeenten handvatten geeft om de gezondheid van hun inwoners te bevorderen. Er is geen blauwdruk voor een juiste aanpak per wijk. De Toolkit biedt die kennis over preventie per specifieke wijk en hoe deze toe te passen.</p> <p>Niet in elke wijk speelt dezelfde gezondheidsproblematiek. Zo staan in het centrum van een (grote) stad andere problemen op de voorgrond dan in een dorp. Daarom heeft het RIVM negen wijktypen beschreven. Per wijktype zijn preventiethema's en passende interventies geïdentificeerd op basis van wijkkenmerken. Een wijk is een herkenbaar organisatorisch of geografisch gebied: wijk, buurt, dorp of kern. De wijktypen bieden praktisch houvast en inspiratie om integraal aan de slag te gaan in de eigen situatie.</p> <p>In deze Toolkit zijn negen wijktypen uitgewerkt: centrum van steden, vooroorlogse arbeiderswijken, naoorlogse wijken met hoogbouw, groene wijken (inclusief Vinex-wijken), centrum grote dorpen, kleinstedelijke wijken, groen kleinstedelijke wijken, kleine dorpen en kernen, en verspreide huizen in landelijk gebied.</p> <p>Elke type wijk start het wijkverhaal, met daarbij een beschrijving van de meest opvallende wijkkenmerken op zes domeinen: gezondheid en leefstijl; voorzieningen; fysieke omgeving; sociale omgeving; participatie; en bevolking. Per wijk is aangegeven welk preventiethema meer dan gemiddeld op de voorgrond staan. Deze zijn illustratief voor het type wijk, gekozen op basis van data, werksessies en expertoordelen. Uiteraard kunnen ook andere thema's relevant zijn. Ook worden per wijktypen een aantal preventiethema's genoemd, met steeds een uitwerking van een integrale aanpak volgens de pijlers: voorlichting en educatie; signalering, advies en ondersteuning; fysieke en sociale omgeving; en regelgeving en handhaving.</p> <p>Het RIVM hoopt dat met het gebruik van wijkspecifieke interventies gemeenten met dezelfde inzet meer voor hun inwoners kunnen betekenen.</p>

PRODUCTEN	Bij het aan de slag gaan in de eigen situatie zijn de volgende producten te generen: <ul style="list-style-type: none"> • Integraal wijkprofiel met opvallende kenmerken voor de eigen situatie • Integrale preventieve aanpak voor enkele geprioriteerde thema's • Samenwerkingsverbanden tussen gemeenten, lokale partijen en inwoners
SOORT INSTRUMENT	De drie ondersteunende tools in de Toolkit zijn: wijktypen, datawijzer en preventiewijzer (zie omschrijving van tools bij de visualisatie).
PLANFASE	Initiatief Ontwerp Uitwerking Realisatie Evaluatie/Monitoring
SCHAALNIVEAU	Woning Wijk Gemeente Provincie Nationaal
KWALITATIEF / KWANTITATIEF	Kwalitatief Semi kwantitatief Kwantitatief
THEMA'S	Preventie in de wijk, waarbij preventie een breed thema is (er is gebruik gemaakt van diverse databronnen en databanken in de uitwerking van preventiethema's)
MILIEU/BRONNEN	
GEZONDHEIDSBEVORDERING	Gezonde leefstijl (bewegen, voeding, alcohol, roken), Overgewicht, Zelfmanagement, Stress
SOZIALE KWALITEIT	Sociale cohesie, Eenzaamheid, Weerbaarheid en sociale competenties, Gezond oud/Redzaamheid, Opvoedklimaat
NATUUR EN WATER	Gezonde Leefomgeving
DUURZAAMHEID	
EFFECTMAAT	Mate waarin preventie bijdraagt aan gezondheid en welzijn van inwoners (via leefstijl, gezondheid en leefomstandigheden)
TOETSING AAN EEN NORM	Nee
BENODIGDE GEGEVENS	Inzicht in data van de wijk, geprioriteerde preventiethema's, samenwerkingspartners en mix aan interventies
VOORWAARDEN	Integraal werken als leidraad
VOORDELEN	Biedt concrete handvatten voor gemeenten aan de slag te gaan met een integrale aanpak op wijkniveau om te bevorderen dat inwoners gezond en wel blijven. Maar ook om het proces effectief vorm te geven, waarbij gemeenten samen met partners en inwoners wijkenmerken in beeld brengen en interpreteren om tot door iedereen gedragen preventiethema's te komen. Thema's kunnen partijen verbinden. Een integrale aanpak met zowel aandacht voor de individuele burger als de omgeving is daarbij belangrijk. Een voorbeeld is rookvrij opgroeien van jongeren door het aanbieden van stoppen met roken cursussen, voorlichtingscampagne en rookvrij maken van de gehele wijk.
NADELEN	Niet bekend
HOE EN DOOR WIE UIT TE VOEREN	De toolkit Preventie in de wijk, waar onder andere de Vereniging Nederlandse Gemeenten en de partijen van de Agenda voor de Zorg bij betrokken zijn, is bestemd voor gemeenten en hun lokale partners, zoals GGD'en, eerstelijnsorganisaties en inwoners, die samen een merkbaar verschil willen maken.
EIGENAAR, CONTACTPERSONEN	RIVM Algemene vragen: preventieindewijk@rivm.nl Specifieke vragen bij Ilse Storm: ilse.storm@rivm.nl of 06 468 60 816
BRON (WEBLINK), INTRODUCTIEJAAR	https://www.rivm.nl/Onderwerpen/G/Gezonde_Wijk/Preventie_in_de_wijk/toolkit NB De toolkit is volledig doorklikbaar en ook een handige ingang naar veel meer bruikbare kennis en inzichten op www.loketgezondleven.nl .
VOORBEELDPROJECTEN	Diverse; zie Toolkit
EVALUATIE INSTRUMENT	
VERSIENUMMER	V1.0 (februari 2018)

Factsheet Toolkit Preventie in de wijk

Factsheet is opgenomen in de [Gids Gezonde Leefomgeving](#)
Centrum Duurzaamheid, Milieu en Gezondheid (DMG)
Rijksinstituut Volksgezondheid en Milieu (RIVM)
Contact: helpdesk@gezondeleefomgeving.nl